

Gebied Delfshaven

Bezoekadres: Looiershof 1 - 11
3024 CZ ROTTERDAM

Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

Internet: <http://www.rotterdam.nl/delfshaven>

Retouradres: Postbus 70012 3000 KP Rotterdam

Het College van Burgemeester & Wethouders

Postbus 70012

3000 KP ROTTERDAM
3 0 0 0 K P

Van: Gebiedscommissie Delfshaven

Telefoon: 010 - 267 6434

E-mail: gebiedscommissies@rotterdam.nl

Uw brief van:

Uw kenmerk:

Ons kenmerk: BSD-GbDh-3460880/3628671

Bijlage(n):

Datum: 22 juni 2020

3628671

Geacht college,

Op 13-05-2020 hebben de wethouders S. de Langen en J. Bokhove de gebiedscommissie & en de wijkcomités in Delfshaven gevraagd om advies te geven over het Beleidsplan Maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp (ZWJ) (Heel de stad) en over de Lokale Agenda Toegankelijkheid (LAT) met referentienummer GbDh-3460880/3628671. De Gebiedscommissie Delfshaven heeft dit advies in haar vergadering van 16-06-2020 vastgesteld. Het advies over de Lokale Agenda Toegankelijkheid (LAT) heeft u reeds ontvangen op 17 juni 2020.

Ons advies is:

Hierbij vindt u het gezamenlijke advies van de gebiedscommissie Delfshaven en de wijkcomités Middelland en Oud Mathenesse/Witte Dorp over 'Heel de stad'.

Dit advies is tot stand gekomen op basis van een brede raadpleging in Delfshaven. Er zijn twee digitale bijeenkomsten geweest met een brede vertegenwoordiging van vrijwel alle betrokken partners op het gebied van zorg, welzijn en jeugd. Daarnaast zijn er kleinere bijeenkomsten geweest en individuele gesprekken gevoerd. Ruim 60 betrokken bewoners, sociaal ondernemers en professionals hebben hun stem laten horen. Vaak namens meerdere bewoners of organisaties.

In uw beleidsplan schetst u in sombere kleuren een fors toenemende zorg- en ondersteuningsvraag. Daarbij is uw beleidsplan nog opgesteld in een andere tijd. Bij de afronding van het beleidsplan sloeg de COVID-19 crisis toe. Deze heeft diep ingegrepen, is nog niet voorbij en zal zeer waarschijnlijk langdurige gevolgen hebben voor gezondheid en economie. En dus op kwaliteit van leven en participatie. De crisis trekt scherpe sporen en brengt aanwezige kansenongelijkheid nog schrijnender aan het licht. Een stijgende werkloosheid en economische recessie hebben grote implicaties voor gezondheid, kwaliteit van leven en participatie. Met als gevolg een nog verder groeiende kansenongelijkheid in onze mooie stad.

De nota stelt de vraag hoe we ons Rotterdamse stelsel robuust houden. Een vraag die nog prangender is geworden in het licht van de nieuwe werkelijkheid waarin wij nu leven.

In het beleidsplan worden terecht linken met andere programma's gelegd. Maar wat betekent het voor de gezondheid, samenleving en het stelsel als straks de werkloosheid snel stijgt en ondernemers hun bedrijven ten onder zien gaan? Welke vernieuwende samenhang met andere domeinen, zoals stadsontwikkeling en werk & inkomen, valt er aan te brengen en welke kansen en

mogelijkheden liggen er door een aanpak te ontwikkelen met behulp van andere domeinen en sectoren?

In uw beleidsplan wijst u op een drietal wegen om uit de impasse te komen: het inzetten van het buurtnetwerk en efficiëntere samenwerking; een scherpe focus op drie prioriteitsgroepen en verschuiving naar collectieve voorzieningen; meer inzet van E-health.

Samenwerking

Wij hebben bij de decentralisatie en aanbestedingen gezien dat vitale netwerken verdwenen en dat het tijd kost om nieuwe netwerken op te bouwen. Nieuwe aanbieders moeten zich inwerken. We hebben gezien dat dit ook schadelijke effecten kan hebben op het vertrouwen van burgers in hulpverleners, aanbieders en de overheid.

De scheiding der domeinen (informele netwerken, vitale samenwerkingsverbanden, eerstelijnsgezondheidszorg, sociale wijkteams, maatwerkvoorzieningen, specialistische (jeugd) GGZ, etc.) en de verschillende sturingsmechanismen (financieringsregels en verantwoordingsmechanismen) maken het ontwikkelen van echt effectieve en duurzame werkwijzen een zeer arbeidsintensieve opgave die, wil zij wezenlijk van toegevoegde waarde zijn, nog de nodige jaren in beslag zal nemen.

Effectiviteit en doelmatigheid kan niet alleen uit betere samenwerking komen. Nodig zijn ook experimenten waarbij verschillende financieringsstromen uit verschillende beleidsterreinen op de juiste manier bij elkaar worden gebracht en waarbij het beoordelen van effecten en gezamenlijk leren en verbeteren belangrijker worden gevonden dan bijvoorbeeld de huidige resultaatfinanciering.

In Delfshaven hebben we de afgelopen jaren een flinke ontwikkeling doorgemaakt. Door ruime middelen voor Couleur Locale (17 procent) en de goede samenwerking die inmiddels met welzijnspartij WmoRadar is opgebouwd, zijn er veel nieuwe netwerken en samenwerkingsverbanden ontstaan.

In de corona-crisis hebben we de waarde daarvan gezien. COVID-19 heeft ons een hele nieuwe werkelijkheid gebracht, gesymboliseerd in Delfshaven Helpt. Noem dit het zo lang gedroomde nieuwe stelsel in wording. Uit alle gesprekken blijkt dat nu, in deze tijden van crisis, de juiste en gewenste samenwerking tussen WmoRadar, bewonersinitiatieven en andere professionals (zoals wijkteam, wijkverpleegkundige, huisarts) in een stroomversnelling is gekomen. Regels waren geen belemmering meer. Met betrokkenen uit verschillende etnische groeperingen trokken we samen op om bewustwording te creëren en mensen te helpen zich toegang tot de aanwezige hulpbronnen te verschaffen. Er werden mooie initiatieven hiertoe genomen vanuit de werkgroep kleurrijk Delfshaven. De bestaande infrastructuur is versterkt, met wijkcoördinatoren die goed zijn ingebed in de wijknetwerken, er zijn korte lijnen tussen wijkcoaches en gezondheidscentra, et cetera. Binnen 48 uur was er een Delfshaven brede netwerkorganisatie opgetuigd, gedragen door veel particulier initiatief en in een uniek samenspel met WmoRadar. Een samenwerking die wij verder willen uitbouwen met het oog op de grote maatschappelijke opgaven die ons wachten. Ook ontstaan er veel nieuwe krachtige initiatieven die uitgaan van grote ambities, slim sociaal kapitaal weten te benutten en die nieuwe en effectieve vormen van samenwerking ontwerpen. Het inzetten op verdere ontwikkeling en versterking van deze initiatieven - Team Toekomst en De Fabriek zijn daar voorbeelden van - zien wij als een van de belangrijkste speerpunten voor het nieuwe inkoopbeleid.

Focus op drie prioriteitsgroepen en collectieve voorzieningen

De gebiedscommissie en wijkcomités van Delfshaven onderschrijven de visie 'gelijke kansen voor alle Rotterdammers' uit het beleidsplan volledig. Omdat de begintoestand niet voor iedereen gelijk is, moeten we voor een aantal groepen iets extra's doen. We begrijpen dan ook dat er in het beleidsplan extra focus is op drie groepen: kinderen, Rotterdammers in kwetsbare posities en oudere Rotterdammers die langer thuis blijven wonen. Publieke middelen moeten zo effectief mogelijk worden ingezet voor de mensen die dit het meeste nodig hebben.

De gebiedscommissie en wijkcomités zien hierbij in plaats van de brandweer-metafoor (uitrukken waar het fikt) liever een bouw-metafoor: samen bouwen aan een buurt die minder brandgevaarlijk is. Dus het bouwen aan een gezonde sociale structuur in de wijk.

U schrijft in uw nota dat u wilt investeren in versterking van de collectieve voorzieningen, om tot een lagere druk op de maatwerkvoorzieningen te komen. Wij denken daarbij vooral aan brede en multideskundige verbanden waar iedereen aan kan bijdragen (formele en informele partijen). Dit moet dan wel daadwerkelijk (met financiële sturingsmechanismen) in de inkoopkaders tot uitdrukking komen.

De gebiedscommissie en wijkcomités willen ook waarschuwen. De huidige nieuwe infrastructuur berust op veel vrijwillige inzet. Daarnaast is er sprake van veel mantelzorg. Deze inzet is niet onbeperkt is en overbelasting ligt op de loer, zeker in een tijd waarin mensen steeds meer in hun bestaanszekerheid bedreigd worden.

Meer inzet E-health

De Covid-19 crisis laat ons ook zien dat het goed gebruik van nieuwe technologie en E-Health echt nog in de kinderschoenen staat. Tegelijk zagen we dat er meer mogelijk was dan gedacht. Het gebruik van E-Health is echter geen panacee. We zullen moeten zoeken naar de juiste combinatie van online en face-to-face ontmoetingen. We signaleren dat niet iedereen in staat is om adequaat een eigen weg te vinden op het internet. Velen zijn niet in staat de juiste middelen aan te schaffen (met Delfshaven Helpt konden we 1000 kinderen uit gezinnen waar de middelen hiertoe ontbraken, een device in bruikleen geven!) of raken in de war van alle digitale technieken die de verschillende instanties over hen uitstorten. Maar al te vaak dient digitaliseren vooral het belang van instanties en zorgverleners, niet dat van mensen met een ondersteuningsbehoefte. Dat vergroot de digitale kloof en geeft mensen het gevoel niet meer mee te tellen.

We willen zoeken naar nieuwe passende vormen van communiceren en organiseren. Het belang van het ook 'digitaal aangesloten zijn op netwerken' is met de crisis nog zichtbaarder geworden. Zo zouden huisartsen graag inzicht hebben in positief geteste Covid-19 patiënten en in de zorg die mensen ontvangen, zodat de zorg rond deze patiënten goed en veilig georganiseerd kan worden. Hier zijn reeds bewezen goede oplossingen voor die ook aansluiten bij de geldende privacywetgeving. In Delfshaven hebben Beekhuizen Verbindt, Zorgvrijstaat, SamenBeter en WmoRadar afspraken gemaakt om de krachten te bundelen om digitale hulpbronnen te ontsluiten en gezamenlijk te verkennen hoe er een digitale sociale gezondheidsinfrastructuur kan worden ontwikkeld.

Kansen

De gebiedscommissie en wijkcomités zien kansen in het beleidsplan. De lat zou wat ons betreft wel hoger mogen liggen of liever anders. Er ligt nu veel nadruk op problemen, optimaliseren en beheersing en te weinig op inhoudelijke visie en kansen voor de wijk.

Middelland is een mooi voorbeeld hoe het ook kan. Daar heeft de overheid via Huize Middelland en Mooi, Mooier Middelland bestaande geldstromen omgebogen en in co-creatie met bewoners en ondernemers geïnvesteerd. Niet primair aan zorg en ondersteuning, maar aan beter beheer, ontmoetingsplekken, laagdrempelige cultuur-, jeugd- en sportvoorzieningen. Op de veiligheidsindex en de sociale index is er tussen 2014 en 2020 een forse stijging te zien. Het lijkt

erop dat meer eigenaarschap delen met de wijk het aantal brandjes vermindert en goed is voor sociale cohesie, het leren omgaan met problemen, leefbaarheid en ontwikkelingskansen. Een ander voorbeeld is Veerkrachtig Botu, waar op een andere wijze een co-creatie tussen bewoners, wijkpartijen en gemeente plaatsvindt. Het verder versterken van deze ontwikkeling zou een hoge prioriteit moeten zijn en ondersteund moeten worden door het beleidsplan en de nieuwe inkoopkaders.

Aanbevelingen

De gebiedscommissie en wijkcomités van Delfshaven willen graag de bereikte sociale infrastructuur vasthouden en verder uitbouwen en doet daarom de volgende aanbevelingen voor het beleidsplan en de nieuwe inkoopkaders die op basis van dit beleidsplan worden opgesteld.

*** Inhoudelijke verrijking van de infrastructuur**

- a) Gelijke kansen voor elk kind. Geen kind zonder ontbijt naar school, in Delfshaven vindt momenteel een pilot ontbijt plaats. Zet dit door als dit werkt. Geef meer ruimte voor sociaal-emotionele ontwikkeling en veerkracht van kinderen. Extra aandacht is nodig voor de 12-plus groep. Zij hebben ook uitdagende plekken zoals de bouwkeet en rapstudio (zoals De Fabriek) nodig. Laat jongeren zelf meepraten en mee doen en betrek hen bij alle maatschappelijke opgaven.
- b) Ieder plein een eigen pand. Kleine straat/buurt community's (ontmoetingsplekken) zijn erg nodig. Een goed voorbeeld is de weggeef pop-up store die net is geopend en waar direct veel mensen binnenlopen die ook vragen hebben over taalcursussen, huiswerkbegeleiding en spreekuren. Mensen komen makkelijker met vragen als je kleinschalig in de wijk zit.
- c) Ontmoetingsruimten in ouderencomplexen. Zeker nu mensen langer thuis blijven en soms geen netwerk hebben en erg eenzaam zijn, zijn ontmoetingsruimten hier cruciaal. Vanwege bezuinigingen (deels) gesloten ruimten moeten weer open. Meer aandacht voor eenzaamheid bij ouderen en in het bijzonder bij migranten. Naast meer mogelijkheden voor ontmoeten ook meer interculturele activiteiten zoals thema-avonden over gezondheid. Meer ontlasten van (migrant) mantelzorgers.
- d) Betere toeleiding naar aanbod. Meer gebruik maken van vindplaatsen zoals jongerenwerkers op straat en met sportverenigingen of de gezin intensieve aanpak in Botu die binnen scholen werkt. Ook de werkwijze van Team Toekomst is een goed voorbeeld van ontsluiting van aanbod voor kinderen.
- e) Aanpakken van de lange wachtlijsten in de (jeugd-)GGZ. Zeker voor kinderen en jongeren zijn deze veel te lang. Met het risico tot stilstand/achteruitgang van ruim een half jaar in de ontwikkeling. Daarnaast is er meer behoefte aan zorg/welzijn voor enkelvoudige problematiek (zoals opvoedingsvragen, faalangst, rouwproblematiek, gedragsproblemen). De uitbreiding van praktijkondersteuners jeugd en gezin bij huisartsen juichen wij dan ook toe. De administratieve en financiële uitvoering moet daarbij niet ingewikkeld en dus laagdrempelig zijn.
- f) Houd vast aan wat werkt. Zoals de presentie-benadering met nadruk op nabijheid en eigen keuzes. Zoals de community vorming en netwerkversterking van ouderen en activering migrantenvrouwen (wijkpastoraat). Zoals de projecten van Zorgvrijstaat en Geloven in Spangen. Ook het project krachtgezinnen (Thuis in West en het Laurensfonds) en de gezin intensieve aanpak in Botu zien er veelbelovend uit. En zo zijn er nog veel meer voorbeelden.
- g) Ontwikkel onorthodoxe concepten. Hoe kunnen we anders aankijken tegen zorg en ondersteuning en een verdere ontwikkeling naar positieve gezondheid vorm geven? In Delfshaven is bijvoorbeeld een project in ontwikkeling waar gezocht wordt naar nieuwe manieren om mensen uit de schulden te krijgen waarbij mensen uit het netwerk

Delfshaven eerder in beeld komen en aan perspectief kunnen worden geholpen. Of denk aan het sociaal beheer van het groen zoals dat op meerdere plekken in Delfshaven al plaats vindt. Wat eerst een kostenpost was (beheer), heeft nu een meervoudige maatschappelijke meerwaarde gekregen.

- h) Stimuleer integraal werken binnen gemeente. Welzijn, preventie en gezondheid zijn een integrale opgave die niet alleen de inzet vergt van Maatschappelijke Ontwikkeling, maar ook van Stadsontwikkeling, Stadsbeheer, Werk&inkomen en de Veiligheidsregio. Thema's zoals klimaatadaptatie, luchtvervuiling, huisvesting, verkeer en drugs(handel) hebben directe impact op welzijn en gezondheid. Zo is bijvoorbeeld een bewandelbare, kind- en ouderenvriendelijke groene buitenruimte een enorme stimulans voor preventie, verkeersveiligheid, sociale cohesie, spelen, sport en het verminderen van hitte-stress. Om dat te bereiken is samenhangende inzet van meerdere gemeentelijke diensten een vereiste.
- i) Werk aan een nieuwe rol van de gemeente in opdrachtgeverschap, geef ruimte voor experiment, wees meer faciliterend dan dirigerend. Verleg geldstromen van systeemwereld naar buurtnetwerken en samenwerkingsverbanden. Maak ruimte voor buurt-BV's.

*** Ruimte voor ontwikkeling en versterken samenwerking**

- a) Creëer ruimte voor innovatie en het organiseren van effectief multi-deskundig samenspel, er zijn veel goede voorbeelden. Stimuleer een uitwisseling daartussen.
Bovenal: zet in op het verder ontwikkelen van een sociale gezondheidsinfrastructuur die door bewoners en professionals, door het maatschappelijk middenveld, gezamenlijk wordt vormgegeven en uitgebouwd.
Privacy-regels hoeven geen belemmering te zijn om te doen wat nodig is. Experimenteer met koppelingen van systemen waarin bepaalde zaken wel en niet worden gedeeld (in Delfshaven). Deze systemen bestaan al. Zet verder in op gezamenlijk leren, zoals gebeurt binnen de Leer-Werk Gemeenschap Geestverwanten.
- b) Stimuleer de verdere ontwikkeling van veerkrachtige netwerken (community building) en een verfijnd weefsel van ontmoetingsplekken, natuur, netwerken en activiteiten. Huize Middelland, het huis van de wijk als netwerk van 12 verschillende bewonersinitiatieven (inclusief groen, kan als goed voorbeeld dienen. In Delfshaven zouden we dit Delfshavens model Huis van de wijk graag in meer wijken ontwikkelen.
- c) Behoud maatschappelijk vastgoed voor panden voor de wijk. Zoals het Zelfregiehuus. Huisvesting voor huisartsen dreigt steeds meer een probleem te worden. Huisartsen vragen zelf ook om grotere panden zodat samenwerking en afstemming met andere partijen uit de wijk beter kan plaatsvinden.
- d) Versterk de mogelijkheden van de wijknetwerken als laagdrempelige toegang voor de juiste hulp of ondersteuning. Juist de informele spreekuren en community's (netwerk Binnenlopen) kunnen een belangrijke rol spelen. Maar zij kunnen niet zonder middelen overleven. Ook de ontwikkeling van de zogenaamde infopleinen moet worden ondersteund en gestimuleerd, zeker in wijken als Oud Mathenesse/Witte dorp waar bewoners door de geïsoleerde ligging niet makkelijk elders in het gebied van het aanbod gebruik kunnen maken.
- e) Laat de wijk zelf doen wat door de wijk kan. Verhoog het budget voor Couleur Locale (nu 17 procent in Delfshaven) en creëer ruimte voor opdrachten van zo'n 3 jaar. Bevorder hierbij strategische samenwerking (op thema's) en beoordeel de effecten.
- f) Vrijwel alle wijkpartijen zien liever geen aanbesteding. Grote veranderingen die aanbestedingen met zich meebrengen zijn risicovol en ongewenst. Aanbestedingen brengen daarnaast onevenredig hoge transactiekosten met zich mee. Kosten die vaak buiten beschouwing worden gelaten en die wij liever anders, gericht op het oplossen van

maatschappelijke opgaven, zien ingezet. Indien het college mogelijkheden ziet en durft de kiezen voor een experiment met aanbestedingsvrij gebied, dan staat de gebiedscommissie Delfshaven hier open voor.

- g) Komt de aanbesteding er toch, dan zien wij liever geen grote veranderingen in de wijken (zoals nieuwe aanbesteders die zich moeten inwerken). Kijk ook of je KPI's anders kunt formuleren, meer als gewenste maatschappelijke effecten of zoek een alternatief voor KPI's. Maak combi-aanbestedingen van welzijnsaanbieder en wijkpartijen mogelijk zodat zij gelijkwaardig kunnen optrekken. Vergroot het aandeel van 10 procent die de welzijnspartij moet 'inbesteden' in de wijk en voor right to cooperate met beide minimaal 10 procent. Neem ook een percentage op van 10 procent in de contacten voor maatwerkvoorzieningen. Zodat deze middelen, tezamen met de mogelijkheden die er zijn binnen de ZVW (financiering eerstelijnszorg) worden ingezet voor meer circulair georganiseerde ondersteuningsstructuren waar mensen niet primair cliënten of kwetsbare groepen zijn, maar producenten en gewaardeerde medebewoners.

Om u een indruk te geven van de samenwerking in Delfshaven, hierbij een link met logo's en namen van buurtgroepen, wijkpartners en instellingen die zich hebben verbonden aan elkaar via Delfshaven helpt: <https://delfshavenhelpt.nl/alle-partners/>.

De gebiedscommissie Delfshaven, wijkcomité Middelland en wijkcomité Oud Mathenesse/Witte Dorp horen graag wat u met onze aanbevelingen doet. In Delfshaven willen we in elk geval de unieke samenwerking tijdens corona doorzetten en verder uitbouwen. Wij hopen dat u ons helpt de nodige ruimte hiervoor te creëren. Uiteraard overleggen we graag met u hoe we dat het beste kunnen doen.

Wij vragen u om ons advies over te nemen. Graag ontvangen wij uw reactie binnen 6 weken. Ook worden wij graag op de hoogte gehouden van verdere besluitvorming.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groeten,

Namens de gebiedscommissie Delfshaven en Wijkcomités Middelland & OMWD

Arjen Baas
Wijkmanager

Ineke Palm
Lid Gebiedscommissie Delfshaven

Mink van Maanen
Technisch voorzitter wijkcomité Middelland

Pim van der Wel
Technisch voorzitter wijkcomité OMWD